

Veli-Pekka Viljanen

LA 22/2025 vp laiksi eduskunnan turvatoimista

Eduskunnan perustuslakivaliokunta 21.11.2025

Lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eduskunnan turvatoimista, joka korvaisi nykyisen turvatoimista eduskunnassa annetun lain (364/2008). Nykyinen laki on säädetty tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä perustuslakivaliokunnan toimittua asiassa mietintövaliokuntana (PeVM 3/2008 vp). Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan, että turvallisuusympäristö on ajan myötä muuttunut ja tekniikan kehitys on tuonut mukanaan uudenlaisia turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Sen vuoksi sääntelyä katsotaan olevan aiheellista täydentää vastaamaan nykyajan tarpeita eduskunnan toiminnan suojaamiseksi ja siellä olevien turvallisuudesta huolehtimiseksi (LA, s. 2).

Lain tarkoituksena on (1 §) eduskunnan toiminnan suojaaminen sekä turvallisuuden ja järjestyksen säilymisestä eduskunnassa ja eduskunnan kiinteistöissä toimivissa eduskunnan virastoissa. Eduskunnan turvatoimia koskevan sääntelyn ajantasaistamista voidaan pitää tärkeänä erityisesti eduskunnan toiminnan turvaamiseksi muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Eduskunnan turvatoimille asettuu erityisiä vaatimuksia eduskunnan asemasta ylimpänä valtioelimenä, jonka toiminnan häiriöttömyys on valtiosäännönkin näkökulmasta perusteltua ja välttämätöntä.

Yleisarvioni mukaan lakialoite on valmisteltu huolellisesti, eikä siihen sisälly arvioni mukaan varsinaisia valtiosääntöoikeudellisia ongelmia.

Lakialoitteen perusteluissa on tehty asianmukaisesti selkoa siihen sisältyvien uusien säännöksen sisällöstä ja suhteesta perustuslakiin (ks. LA, s. 30-33). Voin tältä osin yhtyä lakialoitteen perusteluissa tehtyyn arvioon.

Merkittävänä muutoksena aikaisempaan verrattuna voidaan pitää soveltamisalan ulottamista koskemaan eduskunnan käytössä tilapäisesti olevia tiloja ja niiden välitöntä läheisyyttä (2 § 1 mom.). Soveltamisalan laajentaminen edellyttäisi, että se on välttämätöntä turvallisuuden ja järjestyksen säilyttämiseksi erityistä suojelua edellyttävässä eduskunnan tilaisuudessa. Tilapäisestä turvatoimialueesta ja sen rajoista päättäisi eduskunnan

pääsihteeri enintään kahdeksi viikoksi kerrallaan (3 §). Esimerkkinä mahdollisesta soveltamistilanteesta mainitaan valtiopäivien avajaisiin liittyvä eduskuntatalon ulkopuolella toteutettava kulttuuritapahtuma (LA, s. 12). Pidän soveltamisalan tällaista laajentamista asiallisesti perusteltuna.

Voimassa olevaa turvatoimista eduskunnassa annettua lakia ei sen nimenomaisen säännöksen mukaan sovelleta kansanedustajiin (1 § 3 mom.). Ehdotuksen mukaan kansanedustajaan sovelletaan lain säännöksiä teknisestä valvonnasta ja erityisten turvatilojen valvonnasta (2 § 2 mom.). Perustelujen mukaan lain 15 §:ssä tarkoitettua jatkuvaluontoista teknistä valvontaa ei ole mahdollista toteuttaa niin, että sen kohteena olisivat vain esimerkiksi eduskunnassa vierailevat henkilöt. Ehdotetun 16 §:n säännös erityisten turvatilojen valvonnasta on puolestaan tarkoituksensa puolesta välttämätöntä ulottaa myös kansanedustajiin (LA, s. 30). Arvioni mukaan näiden säännösten soveltamisen ulottaminen kansanedustajiin ei merkittäväällä tavalla puutu edustajien toimintaan eikä muodosta perustuslain 30 §:ssä tarkoitettua estettä edustajantoimen hoitamiselle.

Lakialoitteessa ehdotetaan selkeästi uutena toimivaltuutena oikeutta puuttua miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun (17 §). Säännökset vastaavat tältä osin asiallisesti ydinenergialain 7 v §:n säännöksiä, jotka on hyväksytty tavallisella lailla perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 22/2020 vp, s. 5-6).

Merkittävänä uutena toimivaltuutena voidaan pitää myös henkilösuojaustehtävää- (18 §). Henkilösuojaustehtävä rajoittuisi asianmukaisesti koskemaan erityistä suojelua tarvitsevan kansanedustajan tai eduskunnan vieraan turvallisuutta (18 §). Henkilösuojaustehtävään asetetun turvahenkilöllä tulee olla tätä varten erityinen koulutus. Muista lain tarkoittamista turvahenkilöistä poiketen henkilösuojaustehtävään määrätyn voimankäyttövälineisiin voi kuulua ampuma-ase edellyttäen, että turvahenkilöllä on ampuma-asekoulutus ja henkilö osoittaa vuosittain omaavansa riittävän ampuma-asekoulutuksen (19 § 3 mom.). Ampuma-aseen käytöstä säädetään asiallisesti samalla tavoin kuin poliisilain 2 luvun 19 §:ssä.

Tältä osin tosin lain 2 §:n 3 momentin soveltamisalasäännös on tosin kirjoitettu melko väljästi. Sen mukaan lain säännöksiä henkilösuojaustehtävästä sovelletaan ”myös muualla Suomessa kuin turvatoimialueella tai tilapäisellä turvatoimialueella”. Muotoilu ei tällaisenaan sisällä itse asiassa lainkaan alueellista rajausta. Vaikka on sinänsä varmaankin niin, että henkilösuojaukseen kuuluvia tehtäviä suoritetaan myös muualla maassa kuin

laissa tarkoitetuilla turvatoimialueilla (LA, s. 13), olisi soveltamisalasäännöstä tältä osin nähdäkseni perusteltua tarkemmin rajata ottaen huomioon lain tarkoittaman eduskunnan turvatoimista annetun lain tarkoituksen ja erityisesti henkilösuojaustehtävän rajatun tarkoituksen sekä sen että, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen valtakunnan alueella on poliisilain mukaan ensisijaisesti poliisiviranomaisten tehtävä. Eduskunnan turvatoimista annettavaan lakiin sisältyvän henkilösuojaustehtävän tarkoituksena ei voi olla muuttaa tätä lähtökohtaa. Henkilösuojaustehtävän liian väljä soveltamisalasäännös voi tältä kannalta antaa harhaanjohtavan kuvan 18 §:n tarkoittamasta toiminnasta. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lähtökohtaisesti poliisille kuuluvien tehtävien osoittaminen muulle viranomaiselle on poikkeuksellista ja edellyttää erityisiä perusteita (esim. PeVL 67/2016 vp, s. 3). Tältä kannalta on huomionarvoista, ettei valtioneuvoston turvatoimista annettuun lakiin (987/2014) sisälly vastaavia säännöksiä henkilösuojaustehtävästä. Sinänsä se seikka, että eduskunnan turvahenkilöt toteuttavat jo nykyisin henkilösuojaustehtäviä, mutta ilman asianmukaisia toimivaltasäännöksiä (LA, s. 32), kyllä perustelee tehtävästä säätämistä eduskunnan turvatoimista annettavasta laissa.